

DE ROTTERDAMSCH E TANDARTSEN VEREENIGING

HAAR DERTIG JARIG BESTAAN.

Inleiding.

In September a.s. zal de *Rotterdamsche Tandartsen Vereeniging* feestelijk herdenken, dat collega C. H. Witthaus 30 jaar geleden, deze Vereeniging oprichtte.

Door de welwillende medewerking van de Redactie van het Tijdschrift voor Tandheelkunde, zal het mogelijk zijn, in enkele artikelen de Geschiedenis der R. T. V., over deze 30 jaren, weer te geven, waardoor een overzicht zal verkregen worden, waarvoor de R. T. V. gedurende deze jaren geijverd en wat zij in deze jaren bereikt heeft.

Mogen deze artikelen er toe bijdragen, dat de belangstelling worde opgewekt, niet alleen voor de viering van het 30-jarig bestaan, maar ook voor het doel en streven der Vereeniging.

Namens het Bestuur der R. T. V.

B. J. BRUGMAN.

OPRICHTING EN EERSTE JAREN DER ROTTERDAMSCH E TANDHEELKUNDIGE VEREENIGING.

Naar aanleiding van het 30-jarig bestaan der R. T. V. werd mij door haar Bestuur verzocht een opstel te schrijven over de oprichting, de eerste jaren en in het bijzonder over de motieven, die tot haar oprichting geleid hebben. Aan dit verzoek wil ik hiermede gevolg geven.

Om de genesis dezer vereeniging te begrijpen, moet men vooral de tijdsomstandigheden in aanmerking nemen aan het

einde der vorige eeuw, de positie der tandheekunde, het inzicht en de bereidwilligheid van het publiek en de autoriteiten om de prestaties der tandheekunde te aanvaarden, de mogelijkheid deze algemeen tot haar recht te doen komen, de qualificatie der tandartsen, de voorbeelden in het buitenland, het vereenigingsleven in Nederland.

Van de twee ziekten van het gebit, was de alveolair pyorrhoe of Riggs Disease, zooals de alveolaire atrophie toen genoemd werd, nog een terra incognita, die weinig betreden werd en niet de noodige attentie trok. Voor de caries was echter door Miller de aetiologie vastgesteld, hoewel er over de praedisponerende factoren nog veel twijfel bestond. Het vullen als therapeutische maatregel werd al lang toegepast, de vorderingen der antiseptische en aseptische behandelingsmethode van pulpa en periodont-aandoeningen hadden ons in staat gesteld, diep carieuze tanden te conserveeren; de gouden kapkroon, de Richmondkroon, het brugwerk, ze hielpen ons, aesthetische en functioneele gebreken van het kauworgaan te herstellen. Als cariesprophylaxe was de zorgvuldige verwijdering van spijsresten, vooral kleverige koolhydraten erkend, gelijk de noodzakelijkheid van een periodieke inspectie van af het 3de jaar, het conserveeren der melkmolaren en over het algemeen het vroegtijdig vullen bij caries incipiens.

De algemeene verspreidheid der tandziekten, vooral der caries, was den tandartsen evengoed bekend als de gevolgen van haar ravages voor uiterlijk en functie, van het gebit niet alleen, maar ook voor gezondheid der omgevende organen, n'en deplaise de Amerikaansche focal infection priesters, die ook toen al de mogelijkheid van metastatische besmettingen van ver afgelegen organen door tandinfecties vermeldden (Miller publiceerde 1891 een goed gefundeerde beschouwing over the human mouth as a focus of infection in de Dental Cosmos, waarvan v. d. Hoeven een uittreksel in de geneeskundige courant gaf). Dus een derde van een eeuw geleden, waren de mogelijke prestaties van de conserveerende tandheekunde voor de gezondheid van het gebit en van het organisme zoo doeltreffend en zeker, als maar weinige therapeutische maatregelen op andere onderdeelen der geneeskunde. Maar zulks was niet algemeen bekend, beschaafde kringen, ook medici, misten het inzicht in het belang van methodische cariesbestrijding, het gros der bevolking was onkundig en zelfs afkeerig zich aan tandheekundige zorg toe te vertrouwen en beschouwde de extractie als de voornaamste therapeutische maatregel van den tandarts. Het onderzoek en het vroegtijdig

herstel van het gebit werd niet alleen om de narigheid en pijn, maar vooral ook om de kosten geschuwd en nagelaten; niet ten onrechte als men in aanmerking neemt, dat behoorlijke tandheelkundige verzorging, ook al beperkte zij zich tot cariesbestrijding, zoo duur was, dat zij het budget van groote families van den middenstand een vroeger onbekende, groote last oplegde, terwijl de meerderheid der bevolking, arbeiders enz. met een laag inkomen, om deze reden geheel van tandheelkundige hulp verstoken moest blijven.

Van de ziekenfondsen konden de minder gegoeden ook geen tandheelkundige verzorging verkrijgen. Deze fondsen waren voor een groot deel particuliere ondernemingen, met het doel den oprichters winst te brengen, zij moesten de kosten zoo laag mogelijk houden, hadden meestal geen tandarts, en zoo er al een aan verbonden was, was niet conserveeren maar extraheeren zijn taak.

Dat er aan zieken en lijdens hulp geweigerd wordt, omdat zij niet in staat zijn ze te honoreeren, het druischt zoo in tegen het menschelijk gevoel en billijkheid, dat er in de beschaafde maatschappij steeds middelen en wegen gezocht worden, hierin te voorzien. Bij bijzonder hoge kosten van behandeling en verpleging, bij bevallingen, operaties enz. werd er meestal uitkomst gevonden door fondsen, verzekeringen, philanthropische instellingen en dergelijke.

Met het bekostigen van prophylactische maatregelen, pokkeninenting, ontsmetting bij epidemische ziekten bijv., belastte zich de gemeenschap. Bij de conserveerende tandheelkunde was nu de toestand bijzonder moeilijk, door de algemeene onkunde en onverschilligheid tegenover de gevaren der tandziekten en de mogelijkheden van preventie en herstel, en door de universeele verspreiding der tandcaries en de relatief hoge kosten. De wanverhouding tusschen de werkelijke behoefte aan conserveerende behandeling en het volume van het inderdaad gepresteerde werd dan ook door veel tandartsen schrijnend gevoeld, en in verschillende staten van Europa en Amerika werd een begin gemaakt met het eerst noodige, de tandverzorging van kinderen op schoolplichtigen leeftijd. Men kan niet beweren, dat er toen in Nederland haast mee gemaakt werd. Bij de onkunde in andere kringen, moest de drang van de tandartsen uitgaan en van de tandheelkundige vereenigingen. Het Ned. Tandheelkundig Genootschap, zoo ijverig als het was voor bevordering van wetenschap en kunst, van collegialiteit en ethica van den stand, het had nog geen blijk gegeven van streven voor hygiënische pro-

paganda bij het publiek, noch van aandringen op schooltandverzorging en conserveerende behandeling van minvermogenden in ziekenfondsen enz. In een voordracht over caries praedispositie en cariesprophylaxis in October 1897 heb ik er op gewezen dat het N. T. G. een boekje over mondhygiëne behoorde te scheppen, uit te geven en ruim te verspreiden, voorts een energieke propaganda voor mondhygiëne op de scholen moest maken, voordrachten en demonstraties moest houden, een soort van university extention moest organiseeren en artikelen in dagbladen en tijdschriften publiceeren. Maar bij de leden, conservatief en deftig gelijk velen mij leken te zijn, vond ik minder medewerking dan aarzeling en scepsis en ik miste het gezag en zelfvertrouwen, om mijn inzichten en plannen door te drijven.

Toch lieten zij mij niet los, en *deze sociale problemen* zijn het, die mij deden besluiten, te Rotterdam een tandheekkundige *vereeniging te stichten en daar mijn denkbeelden te verwezenlijken*.

Alhoewel het aantal tandartsen te Rotterdam gering, was het gevoel van collegialiteit en vriendschap er goed ontwikkeld en heerschte er een vooruitstrevende geest. Nadat een poging in 1897 en een in 1898 gefaald had, slaagde ik er in op 18 Juli 1901 een 9-tal collega's bereid te vinden, met mij de R. T. V. op te richten met als *belangrijkste doel het stichten en onderhouden van en medewerken aan een kliniek voor minvermogenden*. Daaraan was uiteraard in ROTTERDAM met zijn groote werkliedenbevolking groote behoefte, een universiteitskliniek was er natuurlijk niet, de gemeente, de ziekenfondsen, de groote handelsbedrijven ze hadden nog geen aanleiding gevonden, een tandheekkundige kliniek te stichten. Wel waren er (ook al kliniek genoemde) particuliere gelegenheden, voornamelijk voor extracties, deels met onbevoegden als operateurs.

Hoewel het in de hoogere beroepen gebruikelijk is, dat de beoefenaar zich bewust is: ik moet mijn prestaties niet alleen pro meo, maar ook in zekere mate pro deo verrichten, kan men van de tandartsen niet verwachten, dat zij hun vermogen en werkracht belangeloos ter beschikking stellen, om de tandheekkundige behandeling van minvermogenden en van schoolkinderen te verzorgen. Dit is de taak van de gemeenschap; staat, gemeente, ziekenfondsen, eventueel groote bedrijven behooren dit te organiseeren en te bekostigen en de operateurs te honoreeren. Maar wij stonden toen midden in een woestijn van onkunde, onverschilligheid, inertie, en er moest baan gebroken worden, en die taak lag wel op den weg der deskundigen, de tandartsen. Over

deze op ons beroep rustende verplichting heb ik mij duidelijk uitgesproken in een uitvoerig stuk in het T. v. T. Xe jaarg. afl. 3: *Sociale Vraagstukken*. Ik heb er op gewezen, dat de onverschilligheid en onzindelijkheid van het „gewone volk” op het gebied van tandverzorging berust op onkunde en armoede, en dat wij de onkunde en onverschilligheid met kracht behooren te bestrijden, en ik besloot met de woorden: „Stuit ons streven af op de slechte eigenschappen van het volk, dan hebben wij ons niets te verwijten. Zolang dit niet is bewezen, behooren wij op zijn goede genius te vertrouwen en van onzen kant geen aanleiding te geven tot het verwijt, dat de nalatigheid en de gemakzucht van de tandheekkundigen de schuld zouden dragen van de vernietiging van de gebitten der komende generaties.

Een praktisch voorbeeld, aan de minvermogenden toonende dat en hoe het gebit behouden kan worden, kwam mij voor, het beste propagandamiddel te zijn. Dit voorbeeld moest de kliniek der ROTTERDAMSCHER TANDHEELKUNDIGER VEREENIGING geven. Hoe het op den duur met deze kliniek zou gaan, of zij uit een philanthropische inrichting en een propagandamiddel later een orgaan van gemeentezorg of ziekenfondsen zou worden, of zij al of niet zou blijven bestaan, was toen onmogelijk te voorzien. Maar waarvan de oprichters terstond overtuigd waren, was, dat door de verplichte samenwerking voor een nobel doel de collegialiteit in den besten zin krachtig bevorderd zou worden. Niet het minst door de eerst wekelijksche, later maandelijksche vergaderingen, waarin niet alleen de kliniekszaken, maar alle beroepsbelangen en zorgen ter sprake moesten komen. Deze verwachtingen zijn ten volle vervuld, dank zij ook de charmante eigenschappen der oprichters-leden. De bescheiden Ch. Cohen bleef maar korten tijd lid, C. Mensink, ongenegen aan de kliniek mede te werken, kon daarom geen lid worden, hoeveel sympathie hij voor de vereeniging ook voelde en toonde. De andere leden waren ijverige medewerkers op kliniek en vergaderingen, F. v. Dantzig steeds oolijk en geestig, L. Frank, scherpzinnig en bonhomme, G. L. v. d. Hoek, toegewijd secretaris, die met goedge ironie de besprekingen kruidde, E. Pessman Koning, wijsgeerig en gewissenhaft, Cl. Mahler, wien geen gezellige bijeenkomst te laat kon eindigen, A. J. A. Scholten, de opgewekte, cordiale en krachtige penningmeester, J. Stark Gzn., ruim van opvatting, gemoedelijk van aard, J. A. Verdoorn, conciliant en toch secuur, zij maakten het mij, dien zij het praesidium toevertrouwen, aangenaam die functie waar te nemen.

Niet dat alles steeds van een leien dakje liep, verre van dat, de geldelijke besommingen bij inrichting en beheer der kliniek, de regeling der werkzaamheden daarin en tal van andere vraagstukken gaven aanleiding tot stevige discussies en wanneer dan de syphon pilsner bijna leeg was, klonken soms woorden, die — tenminste vroeger — in een meisjes kostschool niet gebruikelijk waren en was des presidenten hamer geen uitsluitend decoratief instrument. Maar tenslotte werd overeenstemming of schikking bereikt en de harmonie hersteld.

De *plaatselijke vereeniging*, die de leden nader met elkaar in aanraking brengt dan de nationale het kan doen, bevordert daardoor in hooge mate de collegialiteit en het beroeps-eergevoel. Iedere tandarts weet, dat zijn hoogste toewijding en inspanning bij het werk wel voor den uiteindelijke uitslag van het grootste belang zijn, maar dat de patiënt meestal pas jaren later, zoo ooit, kan gewaar worden, of er conscientieus of slordig is geopereerd; men denke maar aan het excaveeren, de extensie, de pulpabehandelingen. Wat de patiënt wel waarneemt, is de duur van de behandeling, de pijn, de kosten, drie factoren, die met de nauwkeurigheid van de behandeling toenemen. Dit werkt als een premie op oppervlakkig werk en het kost menigeen inspanning, steeds aan de hooge eischen van de *lex artis* te blijven voldoen, ook al is hij vermoeid, al zijn de resultaten teleurstellend en de patiënten ondankbaar. Dan is, voor den jongen tandarts vooral, een onderhoud met een vakbroeder van onschatbare waarde, om zijn liefde voor het beroep te behouden en zijn zelfvertrouwen te herwinnen. Hij heeft na *arsenicum applicatie* den patiënt rust beloofd en kan hem met hevige pijn zien terugkomen, zijn eerste *Richmondkroon* was al na twee weken gefractureerd, van een *praemolaar* met een prachtige *M.O.D.-inlay* brak spoedig het *buccale front* af en zijn belangrijkste patiënt vertrok naar een onbekend buitenlandsch adres, zonder aan de nota te denken. Hij ziet zijn collega stralende van levenslust naar de sociëteit wandelen — die kan onmogelijk dergelijken tegenspoed hebben! Maar ziet, bij een intieme conversatie blijkt, dat ook hij maar met water kookt, dat hem gisteren de extractie van een tweeden *ondermolaris*, zelfs met tal van *elevators* niet gelukte, dat een *pulpa extirpator* zich in het *buccale kanaal* van een boven *praemolaris* voorgoed had gevestigd, dat van de geheele prothese voor een wethouder de *bovenplaat* kantelde en de onderste sinds vier weken *drukerosies* toonde, terwijl diens oudere broer al 20 jaar een gebit droeg van een techniker en er direct alles mee eten kon en dat twee

debiteuren van belang failliet zijn. Gedeelde smart is halve smart en analoge tegenspoed, die zich in een hartig woord kan luchten, wordt lichter gedragen.

In hoeverre verder een plaatselijke tandheelkundige vereeniging van nut kan zijn heb ik, met den heer Grevers in de eerste jaarvergadering der R.T.V. in Jan. 1902 uiteengezet, waarvan men in het T. v. T. 1902 pg. 42 een verslag kan vinden. Dit blijkt verder uit verrichtingen der R.T.V. Deze werd 29 Juli 1901 opgericht en de statuten einde 1901 in de Staatscourant opgenomen en goedgekeurd.

Het doel der vereeniging werd bepaald te zijn:

a: Het verleenen van tandheelkundige hulp aan on- en minvermogenenden, voor welk doel een kliniek opgericht zou worden.

b: Het bevorderen der kennis harer leden door verspreiding van tandheelkundige literatuur en het houden van wetenschappelijke voordrachten.

c: Het bevorderen der tandheelkundige wetenschap door het uitschrijven van prijsvragen.

d: Het handhaven van de belangen van den tandheelkundigen stand te Rotterdam, door het bestrijden van onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.

Art. 9 der statuten bepaalt: elk gewoon lid is verplicht minstens 2 uren per week voor de kliniek der vereeniging persoonlijk werkzaam te zijn.

Art. 10 zegt: de kosten der kliniek zullen jaarlijks, voor zoover ze niet uit de inkomsten kunnen worden bestreden, door de gewone leden worden voorgeschoten. Een eventueel batig saldo zal uitsluitend tot verbetering en uitbreiding der kliniek mogen worden gebruikt.

Er werden tal van voordrachten en demonstraties in het gebouw gehouden, dat de R.T.V. voor kliniek en vergaderingen gehuurd en ingericht had, voornamelijk in de jaarvergadering, die in Januari plaats had en ook door collega's van buiten de stad bezocht werd.

Ook werd den leden opgedragen, de buitenlandsche tijdschriften goed te lezen en er referaten van de belangrijkste artikelen uit te maken, deze referaten werden jarenlang aan het T. v. T. aangeboden en opgenomen.

De ethische eischen van den stand vinden in een plaatselijke vereeniging een flinken steun door het bewustzijn, dat men a.h.w. goed door zijn collega's, die men vaak ontmoet, op de vingers gekeken wordt. Het was dan ook geen lid der R. T. V. maar een tandmeester van voor den examentijd, die voor de deur van

een tandarts op Dinsdag, den marktdag, steeds een paar kruiers liet posteeren, om de buitenlui te waarschuwen, dat de dokter uit de stad, of ziek was, en ze mee te nemen naar den opdrachtgever, voor f 0.50 per ziel.

Het jaarverslag, dat aan leden en aan donateurs en aan tal van medici en autoriteiten werd verzonden, bevatte, ten minste in de eerste tien jaren, steeds een artikel van algemeen belang (bijv. tandcaries als volksziekte, onderhoud der kindertanden, kunsttanden, onderhoud van de mondholte, schooltandartsen, reguleeren van tanden, opleiding en bevoegdheid van tandartsen enz.).

In 1903 nam de R. T. V. het initiatief om bij de regeering er op aan te dringen, dat bij de op handen zijnde regeling voor het ziekenfondswezen conserveerende tandheilkundige behandeling verplichtend zou worden. Het Ned. Tandheilkundig Genootschap en de Ned. Tandmeesters Vereeniging sloten zich bij dit request aan.

In het eerste jaar had de R. T. V. reeds een korte brochure met mondhygiënische raadgevingen ruim verspreid. In 1906 werd een gekleurde wandplaat ontworpen, geschikt om in scholen opgehangen te worden en werd een grootere brochure met tandhygiënische beschouwingen en adviezen uitgegeven, een en ander werd door de R. T. V. eveneens ruim verspreid.

In 1908 werd de gemeente Rotterdam verzocht, op de openbare scholen een onderzoek omtrent de gezondheid der kindergebitten te organiseeren; het werd door den raad afgewezen, ook later toen de R. T. V. voorstelde, kosten en organisatie zelf op zich te nemen, is er niets van gekomen. Voor de tandartsen was de uitkomst van een dergelijk onderzoek niet twijfelachtig, voor de gemeente zou ze, met de sprekende cijfers van cariesfrequentie, misschien een sterkere stimulans tot actie gegeven hebben, dan de uitkomsten in het buitenland.

In 1909 en nog herhaaldelijk later, loofde de R. T. V. een prijs van f 300.— uit voor het construeeren van een bruikbaren kauwdrukmeter.

In 1906 trad de schoone sexe de R. T. V. binnen, in de persoon van mej. Isebree Moens; 1907 volgde haar als 12de lid collega Muntendam, 1908 werd de vereeniging drie leden rijker, de collega's Joh. J. Griffijn, H. Huizinga en G. L. B. Themann, terwijl collega Mahler bedankte. Het jaar 1909 bracht ons nog het nieuwe lid A. J. Hoek.

In 1910 verliet ik Rotterdam, de R. T. V. en — tijdelijk — mijn beroep, maar wat mij niet verliet, was de herinnering aan

een decennium van cordiale samenwerking met sympathieke collega's voor een edel doel, die den tandheelkundigen stand evengoed als de tandlijdende bevolking in Nederland ten goede moest komen. Een deel van het pionierswerk werd de R. T. V. afgenomen door de te Rotterdam gestichte Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf, het andere deel, het practisch werk voor de minvermogenden, werd door de actieve leden der R. T. V. in de beide laatste decennia tot grooten bloei gebracht.

VIVAT, FLOREAT ET CRESCAT.

C. H. WITTHAUS.

Vle CONGRÈS INTERNATIONAL.
DE MÉDECINE ET DE PHARMACIE MILITAIRES.

Op uitnoodiging van de Nederlandsche Regeering zal van 15 tot en met 20 Juni a.s. te 's-Gravenhage, onder beschermheerschap van Z.K.H. den Prins der Nederlanden, worden gehouden het Vle Internationaal Congres voor Militaire Geneeskunde en Pharmacie, waaraan door een 40-tal landen zal worden deelgenomen.

Het Congres staat onder leiding van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht Dr. Diehl.

Tot het Eere-Comité zijn uitgenoodigd, naast een aantal hooge Civiele en Militaire Autoriteiten, de Voorzitters van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunde, van de Ned. Mij. tot bevordering der Pharmacie en van de Ned. Mij. tot bevordering der Tandheelkunde.

Als lid kunnen zich opgeven bij den Secretaris-Generaal van het Congres, Jhr. Mr. R. Sandberg van Boelens, Surinamestraat 3, den Haag, Actieve en Reserve Militaire artsen, Actieve en Reserve Militaire apothekers en Reserve Militaire Tandartsen.

De kosten van het lidmaatschap bedragen f 10.—, voor familieleden f 5.—.

Het voorloopig programma vermeldt op Donderdag 18 Juni onder meer: „Les séquelles des traumatismes de guerre des dents et du maxillaire inférieur. Leur traitement.

Rapporteurs: Pays Bas — Pologne.

Naast een historische tentoonstelling zullen er verder natuurlijk het gebruikelijke aantal feestelijkheden niet ontbreken.

**TWINTIGSTE JAARVERSLAG VAN DE NED. VER.
TOT BESTRIJDING VAN HET TANDBEDERF**
UITGEBRACHT IN DE LEDENVERGADERING
VAN 24 MAART 1931.

M. de Voorzitter, Dames en Heeren.

In het afgelopen vereenigingsjaar werden, behalve de gewone Ledenvergadering op 28 Maart 1930, nog drie Bestuursvergaderingen gehouden (Sept., Nov., Jan.).

Tot het Bestuur trad toe de heer P. Ch. Willemse, welke in den loop van dit jaar het archief eens grondig heeft nagezien en in orde gebracht.

Het ledenaantal bedraagt 250, waaronder 21 begunstigers.

Als nieuwe uitgave verschenen de dasspeldjes en brochures, waarvoor veel belangstelling getoond wordt. Het Tandheelkundig A. B. C. is thans zoover gevorderd, dat de eerste drukproeven U hedenavond getoond kunnen worden.

Van de overige vereenigingsuitgaven werden verkocht:

schoolplaten	155
jongensplaten	67
kl. brochures	8520
gt. brochures	80
wandspreuken	19
dasspeldjes en brochures	1651

Het ommegaand museum heeft dit jaar heel wat afgereisd. Eerst is het gedurende eenigen tijd opgesteld geweest in het hoofdgebouw van den Gemeentelijken Geneeskundigen Dienst te Amsterdam. Daarna op een tentoonstelling van de Ver. ter Bestr. der Tuberculose te Sneek en van hieruit heeft het een rondreis gemaakt door Friesland (Leeuwarden-Dokkum-Harlingen.) Nadat de noodige herstellingen te Rotterdam verricht

waren, ging alles naar Brussel om aldaar op het Congres ge-exposeerd te worden. Na terugkomst is het nog tentoongesteld in de Doelezaal te Rotterdam op een Jaarvergadering van de Zuid-Holl. Ver. „Het Groene Kruis”. Op deze vergadering hield collega van Andel een lezing getiteld: „De Lagere School en de Maatschappelijke Bestrijding van het Tandbederf”, welke in brochurevorm verschenen is. Momenteel is ons museum opgesteld in het Museum voor Onderwijs in Den Haag en zal daar weer eens grondig hersteld worden.

In het nieuwe gebouw van de tweede kliniek van de R.T.V. te Rotterdam is een kamertje gereserveerd voor onze Vereeniging, waar het tentoonstellingsmateriaal voortaan opgeborgen kan worden.

Van de lantaarnplaatjes werd weder druk gebruik gemaakt. Lezingen, met gebruik van de plaatjes en films, werden gehouden door onderstaande collega's:

Riddering, de Vries en Vermooten	Utrecht
Eibrink Jansen en Broese van Groenau	Den Haag
Mevr. De Boer Joosten en Norden	Amsterdam
Mevr. Scheffer	Warmond
Simonis	Lisse
Hulstein	Rotterdam
Smith	Vlaardingen
Dr. Romijn	Dordrecht
Mevr. Blyenberg de Laive	Culemborg
Van Hulst	Boskoop
Roizen	Haarlem

Met den wensch dat onze nieuwste uitgave, het Tandheelk. A.B.C. in het komende vereenigingsjaar met evenveel belangstelling ontvangen mag worden als indertijd het boekje van Ferguson eindig ik dit jaarverslag.

W.